

LAPIN KULLANKAIVAJAIN LIITTO Ry

Toimintakertomus vuodelta 2013

Yleistä

Liiton toiminnan kehittämisessä on noudatettu 3-vuotista puheenjohtajakautta juonnattelevaa tavoiteohjelmaa vuosille 2012 – 2014. Sen ohella noudatettiin edellä mainittua tarkentavaa Toimintasuunnitelmaa 2013.

Kullankaivua on pyritty kehittämään ympäristövastuullisena elinkeinona ja harrastuksena. Kullankaivun toimintaedellytykset on pyritty turvaamaan ilman kohtuuttomia lainsäädännöllisiä tai käytännön esteitä.

Vaikuttamalla yhteiskunnalliseen mielipiteen muodostumiseen, jakamalla asiallista informaatiota, ja liiton jäsenyyden kautta tarjottujen jäsenetujen kautta aloituskynnystä madaltamalla on haluttu taata kaikille kullankaivuperinteestä ja –ammattista kiinnostuneille ihmisille mahdollisuus löytää oma polkunsaa kultamaille nyt ja tulevaisuudessa.

Edunvalvonta

Liitto on toiminut kaikkien kullankaivajaryhmien etujärjestönä riippumatta kaivumenetelmästä, kaivualueesta tai toiminnan luonteesta.

Jäsenistön edut on pyritty turvaamaan sekä kullankaivun että siihen liittyvien tukitoimintojen, kuten liikkumisen ja asumisen osalta.

Lainsäädäntöä, viranomaisohjeistuksia, suunnitelmia ja näiden käytännön soveltamista on seurattu aktiivisesti, ja reagoitu nopeasti ja rakentavasti kullankaivun edellytyksiin vaikuttaviin muutoksiin.

Liitto on pyrkinyt edunvalvontatoimikunnan koordinoimana luotaamaan yhteiskunnan asenteita kullankaivua ja kultaperinnettä kohtaan, sekä muokkaamaan niitä jatkuvuudelle myönteiseen suuntaan. Tässä työssä on käytetty hyväksi olemassa olevia kontakteja poliittisiin päätöksentekijöihin ja virkamiehiin, ja pyritty aktiivisesti luomaan uusia kontakteja.

Uuteen kaivoslakiin muotoutuvia hallintokäytäntöjä on seurattu tarkasti, ja jäsenistöä on avustettu mm. kohtuuttomien valitusprosessien kohdalla. Jäsenistölle tarjottiin asiantuntija-apua ja neuvontaa lausuntojen ja konsultointien muodossa muissakin kullankaivun hallinnointiin liittyvissä ongelmatapauksissa.

Yleisemminkin havaituista lain muutostarpeista on välitetty viestiä kaivosviranomaiselle sekä päättävälle tahoille.

Edunvalvontapäällikkö Antti Peronius on joutunut vähäistä huomattavammissa määrin konsultoimaan liiton jäsenistöä hallintovalituksiin vastaamisessa.

Uudessa kaivoslaissa saamansa erityisen valitusoikeuden myötä Saamelaiskäräjät valitti yli 20 kullanhuhdantalupa-päätöksestä pääosin samansisältöisin sarjavalituksin.

Valitukset koskivat koneellisen kullankaivun, imurikaivun sekä lapiokaivun lupapäätöksiä, jotka olivat suurimmalta osin vakiintuneen toiminnan jatkolupia aiemmalla kaivupaikalla.

7 kappaletta lapiokaivulupiin kohdistuneista valituksista Saamelaiskäräjät veti pois kaivukauden lopulla juuri ennen hallinto-oikeuskäsittelyä.

Valituksista 4 on edennyt Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn.

Lausunnossaan asetuksesta Tukesin maksullisista suorituksista liitto vastusti kullanhuuhtonnan lupapäätöksiä koskevien maksujen korotuksia. Mitättömän vähäistä valmistelutyötä vaativan kaivuoikeuden haltijan nimenmuutoksen maksuun saatiin aikaan maksun alennus.

Liitto konsultoi jäsenistöään lakkautettavilta kaivospiireiltä vaadittaviin vakuuksiin liittyvässä asiakokonaisuudessa.

Hyvä kullankaivutapa-projektilla tuotettiin edunvalvontapäällikkö Antti Peroniuksen toimesta ohjekirja, jossa kullankaivua koskevat viranomaisohjeet ja hallintokäytännöt on huomioitu kullankaivun toiminnalliset näkökohdat käytännön tasolla huomioivalla tavalla.

Perinteisiin viranomaiskatselmuksiin eri kaivualueilla osallistuttiin kutsujen mukaisesti. Lisäksi Antti Peronius, Kauko Matilainen ja Vasant Mäkinen osallistuivat liiton edustajina Rovaniemen hallinto-oikeuden kullanhuuhtontalupien hallinto-oikeusvalitukseen liittyviin eri katselmuksiin.

Uuden vesilain myötä ympäristöluvanvarainen kullankaivaja voidaan ympäristöluvassa määrätä vastaamaan kaikille kalataloudelle syntyneistä vaikutuksista ja myös asiaan liittyvän tutkimuksen ja seurannan kustannuksista.

Toimenpiteet liiton koordinoiman kalatalouden tarkkailusuunnitelman toteuttamiseksi aloitettiin yhteistyössä konsulttina toimineen RKTL:n kanssa.

RKTL:n esittämä suunnitelma oli niin ylimitoitettu ja luokaton, että liitto ei hyväksynyt sitä, eikä siitä esitettyä laskua.

Toimenpiteitä järkevämmän suunnitelman aikaansaamiseksi on jatkettu.

Metsähallituksen, Tukesin, Ympäristöministeriön ja ELY-keskuksen välisessä viranomaistapaamisessa oli aiheena ollut Lemmenjoen alueen koneellisen kullankaivun loppumisen jälkeiset maisemointityöt ja vaatimukset. Palaverissa oli viranomaisten kesken sovittu, että alueelle olisi tärkeää saada yhteinen yleissuunnitelma, joka ohjaisi lopputöitä.

Pyydettyinä liiton edustajina myöhemmin järjestettyyn viranomaispalaveriin osallistuivat Mika Telilä ja Antti Peronius. Liitto esitti hankkeen siirtämistä myöhäisempään ajankohtaan.

Liitto osallistui Jukka Kelan eduskunnan Kansalaisinfoon tekemän kullankaivu-valistusiskun kustannuksiin keväällä ja syksyllä, sekä laati tilaisuuteen lausunnon uuden kaivoslain kullankaivulle tuomista epäkohdista.

Elinkeinoministeri Jan Vapaavuorelle kirjelmöitiin uuden kaivoslain kullankaivulle tuomista epäkohdista.

Jäsenistö

Liiton jäsenmäärä on ollut edelleen kasvussa.

Yhdistykseen liittyy vuosittain huomattavasti suurempi määrä uusia jäseniä, mutta jäsenistöön tulleet ns. käypäläisjäsenet, jotka liittyvät jäseniksi käydäkseen liiton valtauksilla toteamassa että kullankaivu ei sovi vartalolle tai psyykelle, ovat ilmiönä vakiintuneet.

Lisäksi taloudellinen laskusuhdanne on pakottanut osan jäsenistöä luopumaan harrastuksesta.

	2013	2012	Muutos
Varsinaiset jäsenet	366	365	1
<u>Kannattajajäsenet</u>	<u>3254</u>	<u>3080</u>	<u>174</u>
Yhteensä	3620	3445	175
Kunniajäseniä	12	10	2

Liiton rahastonhoitaja on hoitanut jäsenrekisterin ja jäsenmaksuseurannan ylläpidon.

Jäsenpalvelut

Toiminnanjohtaja Kauko Matilainen kulki aktiivisesti eri kulta-alueilla ja antoi kullanhuhdontaopastusta uusille jäsenille liiton jäsenvaltauksella ”Petronellan pysäkki”. Matilainen vastasi liiton palvelupisteestä Kullanhuhdonnan SM-kisoissa Tankavaarassa. Liiton kotisujen keskustelupalsta on muotoutunut foorumiksi, jossa kaivajat jakavat mielipiteitään ja tietoaan kullankaivuun liittyvistä asioista.

Liitto järjesti kaivukaudella jäsenistölleen kullankaivajan ensiapukoulutuksen Lemmenjoen Pihlajamäessä ja Bizebaze Palsilla Palsinojalla. Kouluttajana toimi Päivi Pohjola Oulun Punaisesta Rististä, ja kaikille osallistujille jaettiin LKL:n ensiapulaukku. Ensiapukoulutukseen osallistui yhteensä liki 100 kullankaivajaa.

Liiton jäsenistön vapaassa käytössä olleet valtaukset olivat erittäin suosittuja jäsenistön keskuudessa, ja kaivutoiminta alueilla oli aktiivista, asiallista ja kultaa tuottavaa. Alueilla toimi yhteensä arviolta 600 – 1100 yhdistyksen jäsentä. Liiton hallinnassa ovat olleet Ivalojoen-Laanelan alueella valtaukset Elsaajalla, Palsinojalla, Pikku Piispanojalla, Rönkönojalla ja Lato-ajalla, valtaus Lauttaojalla Sodankylän kunnan puolella sekä valtaukset Lemmenjoen Kotaojalla ja Karuojalla. Liitto omistaa lisäksi ’Isolan kaivos’-kaivospiirin Lemmenjoen Miessijoella. ’Isolan kaivokselle’ on myönnetty vuokrakaivuoikeus hakemuksien perusteella. Valtauksista suosituin oli Elsa-Palsinojan valtauskompleksi.

Liiton pikkujoulut vietettiin .12.2013 Hotelli Kultahovissa Inarissa. Pikkujoulujen yhteydessä esitettiin vanhoja kullankaivuaiheisia filmejä Luontokeskus Siidassa ja vierailtiin Pyrkyreitten Palstalla. Pikkujouluihin osallistui n. 50 jäsentä.

Prospäkkäri ja kotisivut

Sisäinen tiedottaminen on tapahtunut 4 kertaa vuodessa ilmestyneen jäsenlehti ’Prospäkkäriin’ ja yhdistyksen kotisivujen välityksellä. Prospäkkäri-lehden vastaavana päätoimittajana toimi Kai J. Rantanen ja taitosta vastasi Liisa Hertell LH Viestinnästä. Painopaikkana on ollut TammerPrint. Kotisivujen ylläpidosta on vastannut Hannu Raja. Lehden toimitus kiittää kaikkia lehden toimittamiseen osallistuneita ja siinä avustaneita. Prospäkkäriin kuluja on osin katettu ilmoitusmyynnillä.

Jäsenlehteä on käytetty eri viranomaisten tiedotuskanavana jäsenistölle sekä osaltaan myös ulkoiseen tiedottamiseen ja jäsenhankintaan.

Liiton internet-sivusto toimii merkittävimppänä jäsenhankintakanavana ja ulkoisena tiedonjakokanavana. Suunnitelmat sen uudistamiseksi entistä paremmin jäsenistölle suunnattuna viestimenä aloitettiin. Kehittämistoimenpiteiden asiantuntijana ja toteuttajana on toiminut Samuli Jomppanen.

Internet-sivuston päätoimittajana on toiminut Kai J. Rantanen.

Muu toiminta

Liitto järjesti 18. – 20.1.2013 perinteisen seminaariristeilyn Tukholmaan. Seminaariohjelmassa perehdyttiin hienokullan talteenottoon. Seminaariin osallistui n. 260 henkeä. Järjestelyistä vastasivat puheenjohtajana Antti Peronius ja matkanjohtajana Heli Rapakko.

M/s Mariellan auditoriossa järjestetyssä avausseminaarissa käsiteltiin kullankaivajan kiristynyttä hallintoa.

Seminaarissa palkittiin Vuoden kullankaivajateko-huomionosoituksella Kullankaivajakalenteri-projekti, joka on ollut näkyvin ja suurinta julkisuutta saanut PR- ja mediatempaus koko liiton historiassa.

Vesistövaikutusten yhteistarkkailu toteutettiin liiton organisoimana Lapin ely-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti erillisinä tarkkailuohjelmina Ivalojoen-Sotajoen ja Lemmenjoen vesistöalueilla.

Lapin ely-keskuksen vaatimuksesta vuosiraportointi tilattiin ulkopuoliselta konsultilta Pöyry Oy:ltä. Tarkkailuohjelmien kustannukset on laskutettu niiltä ympäristölupavolvollisilta, joiden toimintaan tarkkailu on kohdistunut.

Liitto järjesti Kullankaivajain Mestaruuskilpailut 5. – 7.7.2013 Inarin Kultahovissa.

Kisapäällikkönä toimi Esko Orava. Tärkeänä edellytyksenä kisojen onnistumiselle oli aktiivinen talkoolaisjoukko.

Kisojen yhteydessä järjestettiin keskustelu- ja infotilaisuus liiton jäsenille.

Liitto osallistui PR- ja jäsenhankintamielessä erämessuille Oulussa ja Joensuussa sekä .

Inarin kirkkomaan Pyrkyreitten palstan yhteyteen suunnitellun tuhkauurnien muistolehdon toteutti taiteilija Antti Tenetz kanssa. Muistomerkki paljastettiin ja sen vihki käyttöönsä Inarin seurakunnan kirkkoherra Jouko Lepistö 5.7.2013.

Metsähallitus lahjoitti muistomerkkiin tarvittavat puuaineksen sekä kvartsilohkareen ns. Kivekkään kvartsikalliosta.

Muistomerkki toteutettiin yhteistyössä Lapinkullan Ystävien kanssa, ja sen rahoitukseen osallistuivat myös Kultaperinne ry., sekä liiton kunniajäsenten Pekka Salosen ja Pentti Karhusen omaiset muistorahastojen kautta.

Liitto on osallistunut Lemmenjoen kultahistoriallisen reitin suunniteluun yhteistyössä Kultamuseon ja Metsähallituksen kanssa.

Historiatoimikunnan puheenjohtaja Pirjo Muotkajärvi toimi liiton edustajana projektissa.

Lapin Kultainen Geopark-valmisteluhankkeessa liittoa on edustanut Antti Peronius, varamiehenään Hannu Viranto ja Kai J. Rantanen.

Hallinto

Liiton hallituksen puheenjohtajana toimi Jouko Korhonen.

Varapuheenjohtajana toimi Hannu Viranto vastaten ulkoisista suhteista. Hallituksen muina jäseninä toimivat eri vastuualueisiin painottuen: Kai J. Rantanen, sihteeri ja rahastonhoitaja; Mika Telilä; Lemmenjoen alueen kiinteistöt ja kalusto, Vasant Mäkinen; muiden kullankaivu-alueiden kiinteistöt ja kalusto, Maija Vehviläinen; vakuusrahastohanke, Esko Orava; kilpailutoiminnan kehittäminen

Vuosikokous pidettiin 30.3.2013 Siidan auditoriossa, Inarin kirkonkylällä.

Kokoukseen osallistui 63 jäsentä.

Hallitus piti 12 kokousta, ja käsitteli ja valmisteli asioita aktiivisesti sähköisellä foorumilla.

Liiton osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskenteli 1.1. – 15.6.2013 ja 1.9. – 31.12.2013 Kai J. Rantanen yhdistyksen jäsenasioita ja muita arkirutiineja pyörittäen.

Kauko Matilainen oli osa-aikaisena toiminnanjohtajana aktiivikaivukaudella ajalla 15.6. – 13.8.2013.

Ajalla 14.8. – 31.8.2013 liitolla ei ollut palkattua työntekijää.

Toimintakaudella toimivat seuraavat toimikunnat:

- Kilpailutoimikunta: vetäjänä Esko Orava, jäseninä Kauko Matilainen ja Vasant Mäkinen
- Historiatoimikunta: vetäjänä Pirjo Muotkajärvi
- Edunvalvontatoimikunta: vetäjänä Antti Peronius
- Risteilytoimikunta: vetäjänä Antti Peronius jäseninä Heli Rapakko
- Vakuusrahastotoimikunta: vetäjänä Maija Vehviläinen, jäseninä Antti Peronius ja Hannu Viranto

Huomionosoitukset ja lahjoitukset

Pyrkyreitten palstan hoidosta on huolehdittu tekemällä sopimus Ivalon Taimituvan kanssa.

Poisnukkuneita kultamiehiä on lisäksi muistettu mahdollisuuksien mukaan.

Liitto lahjoitti jäsenmaksukultaa perinteisiin kohteisiin Kultapullo-hiihtokisoihin, Vaskoolihiihtoon, perinteisesti tuettuihin kultakisoihin sekä jäsenhankinta- ja PR-tarkoituksiin.

Lisäksi kultaa lahjoitettiin valokuvakilpailun voittajille.

Liiton historiikka, Elinkautiset-korttipakkoja, Onnen hippuja-teosta sekä PR-tarkoituksiin hankittuja Heli Rapakon CD-levyjä on lahjoitettu yhteistyötahoille myönteisen kultamieshengen luomiseksi.

Kiinteä omaisuus

Liiton talous on ollut hyvässä kunnossa. Yhdistyksellä ei ole varsinaisia velkoja eikä vastuita.

Muun toiminnan kuluja on rahoitettu joko kokonaisuudessaan tai osin ulkopuolisella rahoituksella, joka on kerätty joko toiminnanharjoittajilta tai mainostajilta.

Lisäksi jäsenmaksujen yhteydessä on saatu jäsenistöltä kohdennettua vapaaehtoista

jäsenmaksukolehtia, joka on käytetty sen toiminnan osa-alueen kehittämiseen, johon jäsenistö on tahtonut sen kohdentaa.

Tarkemmat luvut näkyvät tuloslaskelmassa ja taseessa.

Liitto omistaa Inarin kirkonkylässä jalasmökin, Lemmenjoen huoltolanssilla taukotuvan, Morgamin Kultahaminassa autiotupa-varastorakennuksen, Morgamin Kultalassa nilaitan, Martiniiskonpalon

lentotoimipaikalla taukotuvan ja yhdessä Ilmailulaitoksen kanssa Jäkäläpään lentotoimipaikalla taukotuvan, kaksi saunaa Elsa-ojan-Palsinojan valtauksilla sekä saunan Lauttaojalla ja Rönkönojalla.

Liiton omaisuuden kunto ja arvo on pyritty pitämään turvattuina.

Liitto omistaa Kiinteistö Oy Kultakodin osakkeita 164 kpl. Tämä on 98,8 % kiinteistöosakeyhtiön koko osakekannasta.

Liiton yhtiökokousedustajina Kiinteistö Oy Kultakodin kokouksissa ovat toimineet Jouko Korhonen, Ami Telilä, Maija Vehviläinen ja Markku Arvelin.

Kultakodin kiinteistön ja tontin kuntoa ja arvoa on ylläpidetty normaalein kiinteistöhoitotoimin kiinteistöosakeyhtiön toimesta.

Liitolla on ollut vuokrattuna huoneisto Kultakodista toimitilana ja arkistihuoneena.

Välivarastointialueet Äivihjärvellä ja Härkäselässä ovat olleet liiton jäsenten käytössä huolto- ja välivarastointitarkoituksessa. Härkäselän välivarastointialueelle perustettiin ei-kiinteistöjätteenomaisen hylkytavarän jättopaikka.